

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10., 20. in 30. dne
v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 1-25, mesečno Din 4,—,
celoletno Din 48. — Za čla-
ne izvod po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankira-
ni in podpisani ter oprem-
ljeni z štampiljko dotične
organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Plačilo.

Po vojni so prihajale med nas meščanske stranke druga za drugo in so trdile: Tudi mi smo za delavstvo! Pri tem so zlasti tiste meščanske stranke, ki so bile v opoziciji, delavstvu vse mogoče obetale. (Zakaj v opoziciji so obljube vedno po ceni.) Mnogo lahkovernih delavcev je bilo, ki so verjeli po vrsti, da bo rešila socialna in krušna vprašanja delavstva najprej majska deklaracija, potem avtonomija in končno — radičevščina. Sedaj pa vsi vidimo, da plemenski in narodnostni spori, ki so se skrivali za zgornjimi gesli, delavstvu niso dali kruha, stanovanja in socialnih pravic. Delavstvo se je motilo. Danes dobiva za to zmoto trpko plačilo. Ali naj to dokazujemo? Že zadnjič smo opozorili, da prejšnja skupščina ni našla pol ure časa, da bi rešila **stanovanjski zakon**. Tako je prišlo, da nam Zveza industrijcev ne bo samo plač določala, — ampak tudi višino stanarin.

V trenutku, ko to pišemo, je povabil gospod veliki župan ljubljanske oblasti društvo hišnih posestnikov in društvo najemnikov, kot glavna interesenta, — Zvezo industrijcev in Trgovsko in obrtno zbornico pa kot edino kompetentna svetovalca na pogajanja, kjer se naj hišni posestniki in najemniki sporazumejo, kaj ukreniti po prvem januarju, ko ne bo nobene stanovanjske zaščite več. (Pri tem z ogorčenjem ugotavljamo, da se k posvetovanjem tako dalekosežnega pomena zastopstev delavskih organizacij sploh ni povabilo, pač pa neizogibno Zvezo industrijcev.)

Društvo stanovanjskih najemnikov bo imelo pri teh pogajanjih silno težko nalogo. Zakon govori z vso težo proti njim in za hišne posestnike, za Zvezo industrijcev, za gospodo iz drugega tabora. Zastopniki delavcev in najemnikov gredo na ta pogajanja — milosti prosit.

Tak položaj so ustvarile meščanske stranke. Odveč bi bilo pisati o tem, v kak položaj so zašle naše industrije, ker se rešujejo na podoben način tudi vsa druga važna socialna in gospodarska vprašanja. Mi vsi živimo v sredi gospodarskega razsula, ki ga meščanske stranke s svojimi boji za pravico do korupcije vsak dan večajo.

Naše delavstvo se seli v vedno večjem številu v tujino. Zopet srečavamo po naših cestah, kakor v Cankarjevih časih, žalostne procesije, ki se poslavljajo s težkim srcem od domovine, ki jim daje kamen mesto kruha.

Kaj delajo pri tem položaju naše oblasti? Ali je kdo, ki bi skušal proučiti, kaj goni delavstvo v tujino? Ali je kdo, ki bi se postavil proti samovolji industrijskih močotcev? Nihče ne misli na to! Nasprotno. Naše oblasti pomagajo zmage pijanemu kapitalizmu. Naše oblasti skušajo preprečiti izseljevanje. Naše oblasti izdajajo tozadevne naloge, predno so povprašale za mnenje glavnega interesenta, našega delavca.

Gorje lahkovernim! Gorje needinim! Gorje premaganim! Življenje je krut sodnik in sodi pregreške celega razreda. Radi množice nezavednih trpijo tudi tisti, ki so zavedni.

Tak je zakon narave in zakonom narave se ni mogoče izogniti. Zato preostaja ena sama pot: Da gredo tisti, ki se zavedajo, kako proroki med množico, da jo potegnejo za seboj na pravo pot.

V čem je prava pot? V tem, da da delavstvo svoje zaupanje tistim, ki pravijo: Glavna naloga vse politike je, da skrbi za to, kaj bomo jedli, kje bomo stanovali in s čim se bomo oblačili. Ta vprašanja ne smejo biti zadnja, ampak morajo ostati prva.

Ko bo to našeno, bo vse drugo navrženo. Vsaj za to življenje je tako in ne narobe. Delavstvo zahteva likvidacije državnopravnih in narodnostnih sporov, delavstvo zahteva sporazuma, delavstvo zahteva kruha!

Izseljevanje rudarjev.

Že v članku »Tlačani« smo namignili, da so na delu gotove sile, ki hočejo izseljevanje rudarjev protizakonito ovirati in ki upajo, da jim pojdejo pri tem državne oblasti na roko.

Mi smo v našem listu ponovno opozorili, da se delovna sila v rudnikih ne izkorišča tako, kakor v Jugoslaviji. Rudarska podjetja so zlomila odpor delavstva. Ona so poviševala premogovne cene, — med tem ko niso povišale plač. One so vpeljale v rudnike najbolj nečuvno šikaniranje delavstva. One tirajo delavstvo v tujino.

Nihče naj ne misli, da gre kdo rad s trebuhom za kruhom. Šele kadar postanejo življenske in delovne razmere do skrajnosti neznosne, takrat se odločijo za to težko pot — najpogumnejši.

Naše oblasti niso čutile potrebo, da bi posvetile rudnikom več pozornosti. One se niso smtrale za upravičene, da bi se vmešavale v delovno razmerje v rudnikih, — ker jim obstoječe pravo baje brani ščititi domače ljudi, pred nevidnimi pijavkami, ki si prilasčajo naša naravna bogastva. Naše oblasti pa čutijo potrebo ovirati naraven beg gaženih in ponižanih, in to ne da bi skušale prej vprašati pri tistih za mnenje, ki so tu v prvi vrsti zainteresirani.

Kakor se nam poroča, se oblastva ne omejujejo na to, da bi kontrolirala in nadzorovala, ali gre naša emigracija res v boljše delovne pogoje, kar bi bila edino njih dolžnost in pravica. Naša oblastva stikajo za osebami, ki so omogočile delavcem, da gredo v tujino, ne da bi se poučile, ali so spravljale te osebe delavstvo s tem v nesrečo, ali pa so delavstvu koristile. One izdajajo odloke, — ne da bi zadevo temeljito proučile. One postopajo natanko tako, kakor so zastopniki industrije okrog napovedovali, da bodo nastopale, predno je zadeva do kraja proučena. To postopanje mora zadeti ob najostrejši protest vseh delavskih organizacij.

Vprašanje izseljevanja rudarjev je važen problem in se mora do kraja proučiti. Zato je sklicalo vodstvo II. rudarske skupine v četrtek dne 4. dec. v Delavski dom rudarske zaupnike na anketo, ki se je bavila pred vsem s tem vprašanjem. Te ankete se je udeležilo 50 zaupnikov iz vseh trboveljskih revirjev. Ta anketa je ugotovila, da zaslužijo naši rudarji v francoskih rudarskih revirjih od 20 do 30 frankov, kar odgovarja naši plači 72 do 108 Din dnevno. Začetniki pridejo v najnižjo kategorijo in morajo glasom veljavne kolektivne pogodbe vsakih šest mesecev avtomatično napredovati. Stanovanjske razmere so slabe. Rudarji delajo po večini v odvojne opustošenem ozemlju, v rudnikih, ki se polagoma obnavljajo. Zato morajo stanovati po večini v provizoričnih barakah. Hrana in druge življenske potrebe so po približno za eno četrtno bolj po ceni, kot pri nas. Če se pomisli, da znaša pri nas povprečna plača za rudarja po 45 dinarjev na dan, bomo razumeli, da se naši rudarji v premožovnih rudnikih čez višino plač ne pritožujejo.

Pritožujejo se le tisti, ki so prišli v železne rudnike. Tam naši ljudje niso vajeni dela in zaslužijo s početka komaj po 15 frankov ali 52 dinarjev. Ker nimajo urejenega življenja, shajajo s tem često slabše, nego doma.

Iz te slike, ki smo jo ugotovili s toliko izpovedbami in pismi, da je absolutno točna, se vidi, kako je treba rešiti to vprašanje. Bil bi zločin, ako bi skušali preprečevati, da bi se izseljevali rudarji, ako so pripravljeni računati z drugimi neugodnostmi iz krajev, kjer zaslužijo 45 dinarjev v kraje, kjer zaslužijo 75 do 108 dinarjev. Bil bi zločin, ako bi se prepovedovalo tako emigracijo posredovati. Pač pa se mora taka posredovanja kontrolirati, kar ni mogoče, ako se jim pušča — illegalen značaj. Dalje se moramo brigati za usodo naših izseljencev in jih čuvati pred izkoriščanjem v tujini.

Rudarska anketa je soglasno zahtevala, da oblasti v tem smislu postopajo. Zajedno so se čuli na njej ostri izrazi proti poskusom, da se nadomesti pri nas socialno politiko s socialno policijo.

Nikar ni to tako hudo, kakor baš pri rudarskih podjetjih. Ta podjetja se hoče izločiti iz delokroga inspekcij dela, ki so pokazala vsaj nekaj smisla za delavska vprašanja in podrediti rudarskim oblastim, ki so poslušne dekle rudniških oblasti.

K steklarski stavki.

Zanimiva ugotovitev.

Pri zadnjih neuspešnih pogajanjih z zastopniki steklarne v Hrastniku je dejal podjetnik, ko smo mu dokazali, da so plače v avstrijskih in čeških steklarnah večje kot pri nas: Seveda, a tam so, računano po zlati pariteti, tudi cene živil in drugih življenskih potrebščin višje, kakor pri nas! — Sedaj nam je prišla pod roke notica, iz katere ugotavljamo, da ni tako.

Časopis »Wirtschaft in Statistik« je priobčil zanimivo študijo, ki primerja draginjske razmere v posameznih državah. On raziskuje, koliko stane v posameznih državah količina blaga, ki je stala pred

vojno sto denarnih enot. Tako dobljeno število spreminja po borznem kurzu valute posameznih držav v zlato valuto. Tako najde, koliko današnjih zlatih denarnih enot je treba dati v posameznih državah za blago, ki je stalo pred vojno 100 (zlatih) denarnih enot.

Pri tem prihaja za mesece januar in julij 1924 (prva številka za januar, druga za julij) do sledečih števil: Nemčija 127 in 126, Avstrija 94 in 101, Češka 130 in 131, Ogrska 130 in 133, Poljska 165 in 139, Finska 137 in 132, Švedska 160 in 154, Norveška 121 in 124, Danska 122 in 119, Nizozemska 138 in 134, Angleška 155 in 147, Francija 91 in 95, Švica 151 in 153, Italija 124 in 119, Amerika 146 in 130, Kanada 141 in 133, Indija 145 in 146, Jugoslavija (novembra) 125 (zračunali mi).

Iz tega sledi, da je avstrijski delavec, ki je po valuti ravno tako dobro plačan, ko jugoslovanski, v resnici za 25 odstotkov na boljšem. Če spremeni on svoje krone v dolarje, lahko kupi za 100 dolarjev v Avstriji to, kar more kupiti delavec v Jugoslaviji za 125 dolarjev.

Draginjske razmere pri nas in na Ogrskem — merjene po zlati pariteti naših valut — so malone enake. V Franciji je življenje cenejše kot pri nas, v Angliji, Ameriki in Kanadi pa za spoznanje dražje.

Wir gehen zugrunde.

Tako pravi gospod šef tovarne Hrastnik-Zagorje. Posebno pa je to naglašal pri odpovedi dosežane kolektivne pogodbe z dne 11. oktobra t. l. Istočasno nam je tudi predložil svoj načrt za bodoči mezdni tarif. Po tem predlogu bi bili delavci za 20 — oziroma če štejejo odpravo postranskih ugodnosti — celo 50 odstotkov na slabšem, kakor so dosedaj. Kdo pozna mizerno stanje delavstva na sploh ter mezde steklarskega delavstva posebej, mora priznati, da delavstvo nikakor ne more pristati na najnezgodnejšo redukcijo, še manj pa 20 ozir. 50 odstotno. Kaj pomeni danes reduciranje delavskih plač, ve vsakdo. To je zločin, ker sedanje plače itak zaostajajo za predvojnimi za okrog 40 odstotkov Kapitalisti in njihova organizacija Zveza industrijcev javkajo: industrija propada. To propadanje, katero so sami zakrivali, naj reši delavec, kateri s svojo družino vred itak že strada. Mi bi svetovali nasprotno, naj gospodje kapitalisti svoje že itak prenapolnjene mošnjčke malo zrahljajo. Zato svetujemo: **Banke naj znižajo obrestno mero!** S tem bi se preprečila res grozeča propast industrije. Pri nas so pa še prav posebni vzroki za propadanje.

Nam steklarjem se predbaciva, da je produkcija v zadnjem času padla. Tudi mi to vemo. Zakaj pa je padla? Vsled protežiranja nestrokovnjakov v poklicno strokovnih volitvah. Šef firme Abel je dal pred leti izučiti poklicnega steklarja za lončarja. To je bilo potrebno. Ker, kdor ne pozna steklarske stroke skoz in skoz, tudi ne more izdelovati pravilno loncev. Ta človek je bil v svojem poklicu jako dobro izvežban in vesten lončar. Toda našemu gospodu ravnatelju Mecilovšku ni bil simpatičen. Zato po vojni ni bil več sprejet po ravnatelju v službo. Prišla sta na njegovo mesto dva res izkušena strokovnjaka. Pa tudi ta dva za gospoda Mecilovška nista vršila svojega dela dovolj taktno, akoravno je bilo izdelovanje njihovih loncev izborna. Da bi se pa dalo izdelovanje loncev po naziranju gospoda ravnatelja napraviti, je šel g. Mecilovšek k nekemu čevljarskemu mojstru ter si tam izposloval čevljarskega pomočnika za poklicnega lončarja (Haf-fenmacher). Ta se razume pač na izdelovanje čevljev, ne pa na izdelovanje loncev, ki vsebujejo vsled nepravilne izdelave do 50 kg manj stekla, kakor tudi ne vzdržijo konstatirano dobo. Takih primerov lahko naštejemo še več.

Sedaj se pa obrnimo na upravo. Ta je pa popolnoma v rokah rodbinskih članov gospoda Mecilovška in njegovih simpatizerjev. Tako smo dobili pred nedavnim časom novega nastavljenca, ki bi moral biti obratovodja steklarne. Ta je sin gospoda ravnatelja, g. Vojteh Mecilovšek. Kaj je ta človek? Popolni nestrokovnjak! Svoječasno je bil nekje študent, a je moral obesiti študije na klin. Po teh žalostnih študijah je prešel v rudarsko stroko. Sedaj so ga postavili nam za obratovodjo. Ali more tak obratovodja obrat dobro voditi?

To naj si vodstvo tovarne pomisli, potem pa ne bo samo napram delavstvu razlagalo, da gremo — zugrunde.

Izšla sta: Delavski (Železničarski) koledar za leto 1925!

Stavka steklarjev traja dalje. — Pomagaj — zbiraj stavkovni sklad!

Čedna družba.

Resnica o stavki v Brodu. — Drzke laži Organizovanega Radnika in Kmečko-delavskega lista. — Pred sodišče z obrekovalci!

Zagrebski »Organizovani Radnik« in ljubljanski »Kmečko-delavski list« trdita ponovno, da so upropastili funkcionarji naše kovinarske organizacije in Glavnega Radniškega Saveza v januarju leta 1923 za denar stavko v Brodu.

Grešili bi proti ugledu Glavnega Radniškega Saveza in proti neomajnemu zaupanju, ki ga vživa v naših vrstah v teh člankih napadeni tajnik Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije in predsednik Glavnega Radniškega Saveza s. Blagoje Bračinac, ako bi hoteli dokazovati, da so vsi napadi nanj zlobno izmišljeni.

Ker so pa ti napadi tako značilni za borbene metode čedne družbe, ki zgoraj omenjene liste piše in za ljudi, ki te laži po shodih raznašajo, je zaprosilo naše uredništvo za natančne podatke o tej stavki. Podatki in dokumenti, ki smo jih dobili na to od naše kovinarske podružnice v Brodu, leže v našem uredništvu vsakemu na vpogled in so pravo zrcalo te čedne družbe in nje obrekovalnih metod.

Kaj obrekovalci trdijo?

V Brodu so se pustili neki Engelbert Zinauer, Lajoš Šarkandi, Dragutin Rakić in Marko Savić od tovarne podkupiti, da so delali v zgoraj omenjeni stavki proti delavstvu. Eden izmed njih toži sedaj tovarno za odškodnino, ki mu baje zato pripada.

To daje zgoraj omenjenim listom povod, da predstavljajo stvar tako, kakor da bi bili zgoraj omenjeni tipi — vplivni funkcionarji naše kovinarske organizacije. Dalje pravijo: Gotovo so dobivali denar tudi Bračinac, Petrinjec in drugi. Zato sicer ni direktnih dokazov, vključ temu je gotovo.

Kako je bilo s stavko v Brodu v resnici?

Ko je izbruhnila v decembru 1922 v tvornici vagonov stavka, je stalo tamošnje delavstvo pod vodstvom neodvisne kovinarske organizacije. V tej organizaciji so igrali zgoraj omenjeni veliko vlogo. Engelbert Zinauer je bil celo predsednik neodvisnih zaupnikov. Tudi Lajoš Šarkandi, Dragutin Rakić in Marko Savić so zavzemali v organizaciji odlična mesta. Neki Bradić, ki je ostal še po stavki v zvezi tako z neodvisno strokovno organizacijo, kakor z zgoraj omenjenimi ljudmi, je bil takrat predsednik organizacije.

Vse delo te organizacije je obstajalo v brezglavem hujskanju. Razmerje med delavstvom in tovarno je postajalo brez prave potrebe vsak dan bolj napeto. Končno je zahtevalo podjetje uvedbo akorda in minimalnih plač in je bilo trdno odločeno zločiti odpor delavstva proti akordu. Naša kovinarska organizacija je imela takrat svojo podružnico le v Prvi Brodski Tvornici kovinskih predmeta. Ona je gledala razvoj stavke od strani. Vse njeno delo je obstajalo v tem, da je, ko je bila zlomljena in končana stavka, ki je bila od prvega dne izgubljena, skušala rešiti na razvalinah, kar se je rešiti dalo.

Po tej stavki sta obstojali za delavstvo samo dve možnosti: ali da se ga pusti neodvisnega najhujši reakciji, ali da se reši to, kar se je dalo še rešiti. Naša organizacija je to na zahtevo ogromne večine v tovarni zaposlenega delavstva storila. Zajejdo s poštenim delavstvom so poskušali takrat v naših organizacijah res tudi zgoraj omenjeni tipi svojo orožje.

A Savez metalskih radnika jih je takoj razkrinkal in je z njimi eksemplarično obračunal. Za kar so rabili neodvisni dve leti, to smo mi čez dva meseca ugotovili. S. Petrinjec, o kojem O. R. lažljivo trdi, da je prišel v Brod med stavko, med tem ko je prišel tja po stavki, je takoj spoznal, kdo je Šarkandi.

Dva meseca po stavki je izdala naša kovinarska podružnica proti Lajošu Šarkandiju letak izredno ostre vsebine, ki se glasi:

Sodrugji in sodružice! V trenutku, ko skušate priti z jačanjem svoje organizacije do moči, da kolektivno regulirate svoje delovne pogoje in da se zasigura v tvornici sporazumno z našim Savezom trajen in enakomeren zaslužek za vse delavce, se najdejo gotovi ljudje, ki te namere onemogočavajo, vodeni po svojih nepoštenih namenih. Eden, ki je krona te ničvrednosti, je danes med kovinarji po slabem slovesu znani **Šarkandi Lajoš**. — (Nato se navaja v letaku njegova biografija in ugotavlja, da je bil v Gjurgjenovcu radi tatvine kaznovan.)

Dalje piše letak: Potem je prišel v Brod. Tu se je vtihotopil v tvornico vagonov kot delavec. Pred stavko je delal v organizaciji v namenu, da se s tem osebnostno okoristi. Ker delavci niso poznali njegovih moralnih kakovosti, je postal zaupnik. Pred stavko je začel v organizaciji rovariti. Bil je ljubosumen na Bradića, ki se je po njegovem mnenju okoriščal z njegovim delom, med tem ko ni on od tega nič imel. Jedno je razmišljal, kako bi ustvaril tako organizacijo, v kateri bi bil drugi Bradić in v kateri bi on vedril in oblačil. Izriniti Bradića iz organizacije ni bilo mogoče. Prišla je stavka, za katero je prevedeval, da bo propadla. S tem je upal, da propade tudi Bradićeva avtoriteta.

Tekom stavke ga je Bradićeva organizacija izključila. Takrat je bil en del delavcev nezadovoljen

s politiko in taktiko Bradićeve organizacije. Oni so skušali stvoriti na razvalinah organizacijo, ki bi s svojo modro taktiko sprečevala za bodoče katastrofe. Tu se je vmešal takoj zloglasni Šarkandi, računajoč, da se ji bo mogel postaviti na čelo in da bo v njej drugi Bradić. A prevaral se je v svojem računu. V novi organizaciji se je vpostavil tak red, kakor obstoja v vseh pravih proletarskih organizacijah celega sveta. To se mu ni dopadlo. Počel je tudi tu rovariti, denunciral je delavce in vplivnejše člane odbora pri vodstvu tovarne. Da bi zadal naši organizaciji smrtni udarec, se je ponudil zopet Bradiću za zaupnika. (To smo iz letaka, ki je na vpogled vsakemu v našem uredništvu, doslovno citirali.)

Letak se konča: Zbijte se v goste vrste in onemogočite ljudi, kot je Šarkandi. Mi moramo voditi borbo na dve fronti: proti kapitalizmu in takim nepoštenim tipom, ki se zajedajo, kakor črv v zdrav organizem delavskega razreda. Naprej v organizacijo! Naj živi delavska solidarnost! Naj živi ujedinjenje kovinarjev! Doli z izdajalci! — Podpis: Brodska podružnica Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije. —

Čedna družba okrog »Organizovanega Radnika« za ves ta oster boj ve. Ona ve, da bi naša podružnica v Brodu proti Šarkandiju ne mogla tako nastopati, ako bi bila sokriva. Kako bi mogel najti naš sodrug Petrinec pogum za tako oster obračun, ako bi bil sokriv, kakor trdijo obrekovalci?

Kako pa se je obnašal proti tem izdajalcem neodvisni tajnik kovinarjev Miljutinović?

Dne 24. jan. 1923, tik po zlomljeni stavki, so podpisali v imenu Sindikalnega veča v Brodu Alojz Bradić, Rudolf Henč, Adam Štrumberger in sam takratni centralni tajnik Neodvisne kovinarske organizacije, Buda Miljutinović, pakt z radikalnim ministrom dr. Supilom, v katerem se v imenu delavstva brodske tovarne zavezujejo, da bodo glasovali pri volitvah — za radikale. (Besedilo tega pakta smo priobčili v 20. številki »Delavca«.)

Leta 1924 je izdala naša brodska podružnica nov oster letak proti radikalni organizaciji v Brodu, kateri je predsedoval Dragotin Rakić in v kateri je bil tudi Marko Savić ugleden član. (Tudi ti letaki so v našem uredništvu. Mi smo vodili proti tem tipom oster boj, kakor ga morejo voditi le ljudje, ki imajo čisto vest, neodvisni pa so hodili okrog od takih ljudi predstavljen radikalne stranke. Vključ temu pišejo okrog, da so bili ti agenti provokaterji — predstavniki naših organizacij.

Vrhunec nesramnosti.

Čez vde leti se je sodno ugotovila vsa moralna propalost ljudi, ki smo jih dva meseca po stavki spregledali in s katerimi smo ostro obračunali. Sedaj prihajajo tisti, ki niso imeli tega poguma, tisti, ki so vzdrževali z njimi nadalje zveze in mečejo v en koš nje, naše predstavnike in vse poštene v Glav. Radniškem Savezu Jugoslavije organizirane delavce in lučajo vsem v obraz očitek plačanega izdajalstva, najhujši očitek, ki se more vreči komu v obraz. Takega postopanja tudi volilna borba, ki se bo vodila kot je videti v glavnem proti nam, ne opravičuje.

V prostorih Glavnega Radniškega Saveza v Ljubljani sedi kot tajnik baje nevtralnega Saveza drvodeljcev neki g. Kordić. On trdi, če to kaže, da je na vse strani pravičen in da je nevtralen, da dela baje za enotnost delavskega pokreta. Ker so to visoki cilji, smo mu dajali v svojih tesnih prostorih prostor.

Ta Kordić pozna Brod, ker ima tam svoje zaupnike. On mora vse to poznati. Če tega ne pozna, pa ima zelo blizu do nas, da bi ga poučili o resnici. A on tega ni smatral za potrebno. Pač pa proti grdemu blatenju njegovih listov ne samo ni ugovarjal, ampak je bil med najpridnejšimi raznašalci teh ogabnih klevet. Klevet, ki jih resen in pošten strokovničar, pa naj pripada katerikoli smeri, ne sme pod nobenim pogojem metati na čast cele velike strokovne skupine, v kateri so desetstisoči poštenih in idealnih delavcev. Klevet, ki jih mora resen in pošten strokovničar do temelja proučiti, predno jih zaluča proti mozem, ki delajo desetletja v delavskem pokretu. Za to čedno družbo pa pravila takta in dostojnosti ne veljajo.

Ta čedna družba je slej ko prej mnenja, da more izkoriščati našo obzirnost še nadalje.

* * *

»Metalski Radnik«, organ Metalskih Radnika Jugoslavije piše o tej zadevi med drugim sledeče:

Vse, kar je v člankih »Misterija brodske stavke« izneseno, v kolikor se tiče SMRJ in ss. Bračinaca in Petrinca, je navadna laž, a da se tudi Buda (Miljutinović) uveri, da je laž, ne želimo od njega družega, kakor to, da on javno prizna, da je on te članke napisal in se bo takoj našla istina in vsem bo takoj vse jasno. Ampak on je kukavica in se skriva pod tujim perjem. Tako dela vsak tak, ki nima čisto vest.

Sodrug Bračinac ni nikoli imel shoda ali sestanke v okvirju tovarne vagonov, najmanj pa 20. jan. Sodr. Bračinac je govoril na shodu delavstva tovarne vagonov, ampak ne v tovarni, temveč na odprtem polju in to ne 20. januarja, temveč 13. avgusta,

na kojem je delavstvu sporočil o podpisu sklenjene kolektivne pogodbe. Kakor izgleda, se je Buda zlagal v prvem slučaju skoraj za en kilometer, a v drugem pa za osem mesecev; no, to pa za njega ni nič.

Istotako je prav ordinerna laž, da je sodrug Petrinec prišel v Brod 22. januarja, kakor to Buda pravi, prišel je v Brod 2. februarja ob 6. uri zjutraj. Stavko so komunisti, Buda in Manojlović zaključili in s plakatom objavili 30. januarja. V plakatu so razglasili, da je stavka zaključena in da se delavstvo lahko zopet vrne na delo. Sodrug Petrinec je po zaključeni stavki, to je tretji dan, dospel, kakor na sto drugih delavcev, katere je dotlej imel Buda v stavki. To pa, da delavstvo ni zopet klicalo Budo in njegove organizacije, nismo mi krivi, temu je kriv on sam in njegovi »taktičarji razrednega boja«. S svojo taktiko so oni upropastili dve stavki v subotički tovarni vagonov, eno v beograjski električni centrali in eno v strojnih tovarnah Cojs in Mejs v Beogradu ter še nekaj manjših pokretov.

Da se vozi sodrug Petrinec z ravnateljem tovarne vagonov v avtomobilu po brodskih vinogradih, nam do tega časa še ni bilo znano. A to, da se je Buda Miljutinović vozil s fijakerjem direktorja tovarne v Subotici od tovarne do mesta, v trenutku, ko mu je stavka, ki jo je vodil, propadala, ko je šel sporočiti svojim delavcem rezultate pogajanj, nam je znano. Kar se tiče onih drugih očitaj, da je s. Bračinac prejel denar, da ga je podjetje dobro nagradilo itd., to so pripovedke iz tisoč in ene noči in so samo za otroška zabavišča. Če bi bila to resnica, potem bi podpisal Buda Miljutinović to s polnim imenom, potem bi izdajal posebne izdaje Organizovanega Radnika. Ker je pa to samo obrekovalnje, se krije za odgovornim urednikom.

Pomen internacionalnih vezi.

Socialisti smo se od nekdaj zavedali, da socializma brez internacionale ni in da imajo mednarodne zveze svoj pomen tudi za reševanje praktičnih vprašanj socialne politike. Po vojni pa je to spoznanje celo v nekaterih naših krogih zatemnelo. Danes more stati človek na vodilnem mestu in javno reči: Kaj imamo od internacionale?

Zato je treba o tem ponovno govoriti. Mesto vseh drugih besed naj služi tale ugotovitev: Mi bi najbrž ne imeli ne osemurnika, ne zakona o zaščiti delavcev, da ni bilo mednarodnih konvencij v Washingtonu. Teh konvencij bi zopet ne bilo brez ruske revolucije in brez tega, da je imela ta revolucija kot vsa socialno-politična stremjenja od nekdaj tendenco, da se mednarodno uveljavi.

Tako je delavstvu silno koristilo, da je imelo svojo internacionalo in svoje mednarodno vodstvo. Kdor pravi: Kaj imamo od internacionale, — ta se medsebojne zveze gospodarskih in socialno-političnih problemov ne zaveda, ali pa hoče kuhati pri ognju, ki naj bi ga kurili — drugi.

Zadnja Izvestja Mednarodne strokovne zveze prinašajo sledeči zanimiv sestanek, ki priča, kako živo da se zaveda potrebe mednarodnih vezi tudi druga stran — mednarodni kapital.

V tem članku stoji naslednje: Na posameznih produkcijskih poljih se ugotavlja, da išče nemški kapital z vso silo mednarodnih zvez. Povsod se ustvarjajo veliki trusti: v rudarski, tekstilni, železni in v vseh drugih industrijah. Čeprav igrajo pri tem združevanju glavno vlogo tvorba cen, oddaja blaga in nabava surovin, igrajo pri tem zadnji čas tudi čisto socialno-politična vprašanja, zlasti ono glede delovnega časa gotovo vlogo. Na vse strani se tozadevno tiplje in podjetniki raznih dežel izmenjavajo pri tem odkrito ali tajno svoje misli. Posebno marljivi v tem so nemški podjetniki, ki so ponosni na to, da korakajo na čelu tistih, ki poslabšujejo delovne pogoje, pri čemur pa so si v svesti, da bodo morali koncem koncev popustiti, če se ne uveljavijo isti pogoji v večini industrijskih držav.

V nemški »Bergwerkszeitung« (št. 271) piše neki nemški industrijalec tozadevno takole: S podaljšanjem delovnega časa stoji stvar tako, da napreduje v tem oziru za kako malenkost danes ta država, jutri ona. Trenotno stojimo na čelu v Nemčiji. Industrijcem v drugih državah gre tako slabo, da iščejo z nami sporazuma. Če se tozadevno z njimi ne bomo sporazumeli, bomo prisilili vse države, da nastopijo z vso ostro proti našemu deseturnemu delavniku. S tem bi padli vsi izgledi, da bi ga mogli trajno obdržati. Mi pa se moramo v vseh slučajih braniti zopetne uvedbe osemurnega delavnika, kakor dolgo le mogoče.

V resnici pomenja izvedba osemurnika po cellem svetu razlastitev kapitala v smislu Karla Marxa. V nobeni državi sveta s a mi ne bo mogoče reducirati te oblike boljše vizma in socializma na narodno-gospodarsko mogočo višino. Ni si mogoče misliti, da bi se našlo na vseh poljih nadomestilo za zmanjšano delovno storitev. A tudi na to ni mogoče misliti, da bi se mogel vzdržati v Nemčiji trajno daljši delovni čas, kakor v vseh drugih industrijskih državah. In če ne bomo iskali zvez z našimi kolegi v industrijskih državah celega sveta, nam bo iztrgala politika hitro ugodnosti, ki jih imamo pri produkciji. Če pa se skušamo v boljšem položaju, v katerem se danes nahajamo, z inozemskimi industrijal-

ci sporazumeti, bo to le nam samim v korist. S tem bomo obvarovali nekoliko dalje svoj ugodnejši položaj. Enostavne te stvari seveda niso . . .

Industrijalec, ki tako piše, ima v svojem zadnjem stavku prav. Enostavne te stvari niso. Osemurni delavnik je v največ državah sveta uzakonjena pridobitev delavstva, katero bo skušal kapital delavstvu zaman iztrgati . . .

Na tem primeru vidimo, kako je gospodarstvo ene države odvisno od gospodarstva drugih držav. V svetu se uveljavlja enotno gospodarsko ozemlje. Zato se mora uveljaviti v njem tudi delavska internacionala.

Gospodarski položaj in delavski razred.

Resolucija, sprejeta dne 18. novembra t. l. na kongresu Delavskih zbornic v Beogradu, po referatu s. dr. Živko Topalovića.

I.

Na svojih kongresih in v svojem tisku kažejo predstavniki kapitalizma s ponosom na porast zunanje trgovine Jugoslavije, na stabiliziranje in trajno dviganje vrednosti dinarja, na zastoje dvigovanja draginje, na veliki porast delniškega kapitala, na vravnutežnost državnega proračuna, vzlic temu da postaja vsako leto za po nekoliko milijard večji. A če tudi motenja, ki so jih prizadejale gospodarskemu življenju vojne razmere, še v veliki meri trajajo, kažejo zgoraj navedena dejstva, da se vrši obnova kapitalističnega gospodarstva in da kapitalistično gospodarstvo raste.

Ali predstavnikov kapitalizma ta dejstva ne ovirajo, da prihajajo odkrito z zahtevami, da se brzina njihovega bogatenja poveča s popolnim potlačanjem delavskega razreda in rušenjem njegovih dosedanjih socialnopolitičnih pridobitev, če tudi večina delavskih plač ne dosega niti polnih $\frac{2}{3}$ predvojnih plač in stoje iz pod minima potrebnega za življenje. Te zahteve predstavnikov kapitalizma so podpirale vse dosedanje vlade in so dobile izraza na eni strani v pripravljanih protidelavskih zakonskih projektov po raznih ministrstvih, z druge strani pa v odredbah, ki jih je izdalo ministrstvo za socialno politiko na osnovi zakona o zaščiti delavcev in končno v splošni politiki vlad napram pravici delavstva do organiziranja in borbe.

II.

Rudarski delavci iz cele države so izvzeti popolnoma protizakonito iz splošnega zavarovanja delavcev in ministrstvo za šume in rude jih hoče izključiti tudi iz delavskih zbornic s tem, da se noče pokoravati naredbi ministrstva za socialno politiko glede pobiranja prispevka za Delavske zbornice, čeprav je po zakonu o zaščiti delavcev edino minister za socialno politiko upravičen odrediti pobiranje te doklade. Z novim načrtom rudarskega zakona se hoče izvesti popolno militariziranje rudnikov, odpraviti osemurni delovni čas v njih in znatno povečati izkoriščanje rudarskih žen, dece in mladostnih delavcev. Protestirajoč proti tej protidelavski politiki ministrstva za šume in rude, ki se sistematično izvaja v kljub vsem spremembam raznih vlad v državi, izjavlja kongres Delavskih zbornic, da v vprašanju načrta novega rudarskega zakona popolnoma soglašajo z zahtevami, ki jih je postavila enketa Delavskih zbornic, ki se je vršila 4. novembra 1923 v Brodu na Savi.

III.

Kakor rudarji so izvzeti tudi železničarji protizakonito iz splošnega zavarovanja, ker je s posebno naredbo ministrstva saobračaja o zavarovanju železničarjev pogažena avtonomija zavarovanja in so zmanjšane materialne pravice zavarovancev. Zakon o državnem prometnem osebju ravna z železničarji kakor z državnimi nameščenci in to samo za to, da bi njim odvzel elementarne pravice do organiziranja in stavke. Kongres Delavskih zbornic zahteva, da se spremeni naredbo o zavarovanju železničarjev v smislu zakona ali dovedejo železničarji v zvezo splošnega zavarovanja; da se spremeni zakon o državnem prometnem osebju tako, da bo v skladu z zakonom o zaščiti delavcev, da se železniško gospodarstvo kakor vsaka druga gospodarska panoga, popolnoma loči od državnega proračuna in postavi na trgovsko podlago.

IV.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je sklicalo ob priliki izdelovanja novega obrtnega zakona gospodarsko enketo, od katere pa je izključilo Delavske zbornice. To gaženje zakona o zaščiti delavcev se je izvršilo z namenom, da se unesejo kot sklepi gospodarske enquete v zakon bistvene spremembe zakona o zaščiti delavcev in zakona o zavarovanju

delavcev, ki merijo na podaljšanje delovnega časa in na to, da se napravi zavarovanje delavcev za življenje nezmožno.

Isto ministrstvo je izdelalo načrt zakona o gospodarskem svetu, ali tudi njega ni predložilo v izjavo Delavskim zbornicam v nameri, da bi se vpliv delavskega razreda v tej korporaciji ne čutil.

Kongres Delavskih zbornic odločno protestira proti tem protizakonitim postopanjem ministra za trgovino in industrijo, ki se je spremenil v organ za izvrševanje volje organizacij poslodavcev. Ako obstoja v vprašanju reguliranja odnosno med delavci in delodajalci posebna zakonodaja in posebno ministrstvo za socialno politiko, potem se obrtni zakon in ministrstvo za socialno politiko v obče ne smejo baviti s temi vprašanji. Kongres zahteva brezpogojno, da bo imelo delavstvo v gospodarskem svetu svoje predstavništvo.

V.

Ministrstvo notranjih del izvaja reakcionarni zakon o zaščiti države protizakonito. Z njim se ne preprečuje samo svoboda organiziranja in borbe onim delavcem, katerim so potom izjemnih zakonov te pravice odvzete, temveč se v mnogih krajih v obče ne trpi delavskih strokovnih organizacij. Kongres protestira najenergičneje proti tej praksi, smatrajoč da je neomejena pravica do organiziranja nujen predpogoj za borbo za zaščito delavskih pravic. Kongres zahteva ukinjenje izjemnega zakona o zaščiti države, izjemnih zakonov o militariziranju železničarjev in rudarjev in cesarskega patenta iz leta 1851. Nujno je, da se sprejme splošni zakon o svobodi združevanja, do tedaj pa naj velja kot izraz tozadevnih ustavnih predpisov srbijanski zakon o zborovanjih in društvih.

VI.

Ministrstvo za socialno politiko se je težko pregrešilo proti zakonu o zaščiti delavcev in prevzeti mednarodni obvezi, da bo spoštovalo sklepe Mednarodne organizacije dela s tem, da je potom svojih naredbo o delavnem času v trgovskih in obrtnih obratih kršilo načelo osemurnega delovnega časa, uvedlo devet- in deseturni delovni dan in v stvari ukinilo nedeljski počitek. To postopanje ministrstva za socialno politiko je dalo tudi mnogim industrijskim podjetjem pogum, da ukinjajo osemurni delovni dan.

Kongres konstatira z obžalovanjem, da inspekcija dela ne vrši svoje dolžnosti, kakor je potrebno, temveč dopušča, da se izigravajo širom cele države zakonski predpisi o zaščiti delavcev, zlasti predpisi o trajanju delovnega časa in zaščiti žen in dece v delavnicah.

Kongres zahteva spremembo izdanih naredb in brezpogojno spoštovanje osemurnega delovnega časa za vse vrste poklicev.

VII.

Še desorganizirano gospodarsko življenje povzroča, da delovni trg ni v stanju zaposliti vseh delovnih rok, tako da je brezposelnost zelo pogosta in v nekaterih strokah trajna. Država in samoupravna telesa morajo računati s tem, da je skrajno nujno začeti z javnimi deli radi zaposlitve tega delavstva. Država in javne korporacije so ostali do danes gluhi napram zahtevi, da se organizira javna pomoč za brezposelne.

Kongres zahteva, da se organizira nujno brezposelna pomoč preko borze dela v smislu že postavljenih zahtev Delavskih zbornic s pripombo, da je brezpogojno potrebno, dati iz državih sredstev vsaj 100 milijonov dinarjev za borze dela, ako naj se podpre za brezposelne v resnici izplačuje, ne pa samo obljublja. Ker predpriprave za izvedbo zavarovanja delavcev proti brezposelnosti še niso izvršene, čeprav bi moralo stopiti po zakonu to zavarovanje že v teku prihodnjega leta v veljavo, zahteva kongres, da se podvzamejo brezpogojno nujne predpriprave, da se to zasiguranje v tekočem letu izvede.

VIII.

Vprašanje zaščite najemnikov je ostalo nerešeno. Nujnost te zaščite je očitna. Kongres zahteva, da se dosedanj zakon o stanovanjih do nadaljnjega sklepanja potom narodne skupščine podaljša in da se uvažujejo pri novem zakonu pripombe, ki so jih Delavske zbornice že napravile. Pred vsem, da se začne z dovoljnimi javnimi sredstvi z grajenjem malih stanovanj. Kongres zahteva, da sodelujejo Delavske zbornice pri izdelavanju novega zakona o stanovanjih.

IX.

Finančna politika države kakor samoupravnih oblasti obstoja v grozoviti obremenitvi potrošnje. Ta politika je ostro razredna, ker imovite razrede skoro popolnoma oprošča od javnih bremen. Ona ubija kupno moč ljudskih množic in jemlje s tem možnost za razvitek vseh vrst industrij, zlasti za

razvoj industrije. Kongres se izreka odločno proti taki razredni davčni politiki in zahtevajoč osvobodjenje eksistenčnega minima od vsakega obdavčenja in naglašajo, da je za zdrav razvoj gospodarstva nujno, da se ukinejo davki na potrošnje in zamenjajo z neposrednimi davki na premoženje. Celih devet desetih državnih izdatkov je popolnoma neproduktivnih in predstavlja ogromno oviro za razvoj gospodarstva. Zmanjšanje teh izdatkov je postala neizbežna kulturna potreba.

Kongres zahteva, da sodelujejo Delavske zbornice pri izdelavi nove davčne zakonodaje.

X.

Vlada vodi carinsko politiko in zaključuje mednarodne pogodbe pod merodajnim vplivom podjetniških organizacij. Vsled tega se uvaja pod pretvezo zaščite domače industrije potom visokih carin visok davek na konsumente s ciljem, da se pomaga malemu številu kapitalistov do izrednega dobička. Ta carinska politika ne razvija industrije, temveč jo ubija, ker zožuje vsled podražitve cen nakupni trg in osvoboda kapitaliste, da izpopolnjuje metode proizvodnje, ker jih osvoboda konkurence. Zelo nujno je, da se izdela ob sodelovanju predstavništev vseh gospodarskih razredov in njih organizacij zakon o splošni carinski politiki s ciljem, da se v resnici podpre razvoj notranje delavnosti in mednarodnega prometa, a da se gospodarstvo osvobodi paraziških obremenitev, s kojimi je danes obremenjeno radi koristi nekoliko privilegiranih industrij in radi tega, da bi se prevalila davčna bremena na konsumente.

XI.

Kongres pozivlja vse delavce, da se združijo v svoje razredne organizacije in da se borijo združeno za te zahteve.

Naše organizacije. Kovinarji.

Izplačevanje podpor. Ker se dogaja, da se naši funkcionarji pri izplačevanju podpor ne držijo točno pravilnika, objavljamo v olajšavo najvažnejša določila iz pravilnika za podpore.

Na kaj se more funkcionar pri izplačevanju podpor ozirati?

1. Mora ugotoviti iz članske knjige, koliko časa je dotičnik že član organizacije, odnosno koliko prispevkov ima vplačanih.

2. Mora ugotoviti, ako je že preteklo sedem dni, od kar je član odjavljen pri svoji prejšnji podružnici, ker za prvih sedem dni brezposelnosti se ne izdajajo podpore.

3. Mora ugotoviti, če član že ni izčrpal podpore.

4. Mora določiti razred, po katerem je član upravičen do podpore in sicer na podlagi znamk, katere je plačeval član *pred enim letom*. Pri onih članih, ki še niso eno leto člani in imajo pravico samo na *potovalno podporo*, to so oni, ki so vplačali 26 tedenskih prispevkov, pa na podlagi znamke, ki je bila plačana pred pol letom.

5. Od vsakega člana naj se zahteva potno legitimacijo.

Isto velja tudi za člane, ki so pripotovali iz inozemstva.

Ako je vse to ugotovljeno se izplača podpora po naslednji tabeli:

Članske doba vplačanih prispevkov	Za dobo Din	Dnevno dobi podpore, kdor je plačeval eno leto po Din								
		8 Din	7 Din	6 Din	5 Din	4 Din	3 Din	2 Din	1 Din	
1	52	34	9-	8-	7-	6-	4-90	3-60	2-40	1-20
3	156	50	9-	8-	7-	6-	5-	3-60	2-50	1-30
5	260	60	10-	9-	8-	7-	5-50	4-	2-60	1-40
7	364	70	11-	10-	9-	8-	6-50	4-50	3-	1-60
9	468	80	13-	12-	11-	9-	7-50	5-	3-50	1-80

Splošne določbe.

1. Za prvih sedem dni brezposelnosti se podpore ne izdajajo.

2. Pripotovalim članom se sme podpora samo enkrat izplačati.

3. Brezposelne podpore se sme izdajati v vsaki podružnici samo članom dotične podružnice.

4. Podpore je izdajati proti lastnoročnemu podpisu in jo je zabeležiti članu v člansko knjigo.

5. Podpore se ne sme izplačevati že naprej.

6. Takozvane »gratis znamke« se ne štejejo za vplačane prispevke.

Jesenice. Zaupniški zbor S. M. R. J., podružnica Jesenice, je na svojem sestanku dne 21. novembra t. l. sklenil, da se bodo odslej do nadalje vršili vsak terek v tednu zaupniški sestanki, odnosno diskuzijski večeri, na katerih se bo razpravljalo o vseh za delavski pokret važnih vprašanjih in o socialni zakonodaji pri nas in drugod. Vsi odbor-

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopoljenih steklenic	Štev. 0	1	2	3
	Din 5-	10-	17-	36-

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega

Pomoč steklarjem je nujna! Odpošiljajte stavkovni sklad proti!

Železničarski koledar 1925 je izšel!

Naročila in predplačila sprejema Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani, vse podružnice Saveza železničarjev v Sloveniji, strokovno tajništvo v Mariboru in Celju. — Koledar obsega predvsem najvažnejše določbe in izvlečke Zakona o prometnem osebnju, nadalje železničarski turnus in drugo. Je mnogo obširnejši nego lansko leto a cena kot lani: v platno vezan izvod stane Din 14.—, v polplatno vezan izvod stane Din 12.—.

Zaupniki, ki bodo koledar razpečavali, dobe 10 % popusta!

nik in zaupniki organizacije, kakor tudi obratni zaupniki iz kluba S. M. R. J. naj si štejejo v dolžnost, da bodo te sestanke marljivo posečali in to še brez nadaljnih objav in vabil. Istotako se vabijo člani in članice, da se teh diskuzijskih večerov udeležijo. Diskuzijski večeri se bodo vršili vsak torek ob 7. uri zvečer v zakurjeni srednji sobi Delavskega doma. Vabljeni so tudi sodrugi iz Zavornika in Dobrave. — Zaupniški zbor S. M. R. J. v Jesenicah.

Vojne delavnice. Kakor je že znano je ministrstvo za socialno politiko radi pomanjkanja kredita izvršilo znatno redukcijo delavstva, po vseh svojih delavnicah. Naš Savez je dosedaj podvzel več intervencij. Pri poslednji intervenciji, katero je naš Savez prošil teden podvzel, je ministrstvo obljubilo, da bo v najkrajšem času dobilo potrebni izredni kredit. S tem izrednim kreditom bo omogočeno, da se bo delo po delavnicah do odobritve rednega proračuna nadaljevalo. Razumljivo je, da kadar bo ta izredni kredit izčrpan, da bo treba zopet mnogo dela, da se do sprejetja rednega proračuna prepreči zopetno redukcijo delavcev.

Rudarji.

Kdo je pravzaprav kriv? V naši rudarski industriji vladajo take razmere, osobito kar se tiče delovnih in higijskih pogojev naših rudarjev, da so pod vsako kritiko. Po poročilih, ki jih dobivamo od rudarjev, ki pridejo iz spodnjih krajev, posnemamo, da so rudarji tam takorekoč ciganska tolpa, ki potuje od rudnika do rudnika, iskajoč si boljših življenjskih pogojev. Pa po navadi povsod nalete na eno in isto. To večno potovanje demoralizira tamošnji rudarski živelj gospodarsko in kulturno. Imel sem pred kratkim priliko govoriti s slovenskim rudarjem, ki je odšel spomladi iz Slovenije, pa je prehodil Bosno, del Srbije in nazaj grede hrvatsko Zagorje. Ta čas je delal v šestih rudnikih. Pa je nazaj prišedši izjavil, da rajši v Sloveniji na čistem od lakote umre, kakor pa v spodnjih krajih živi. Da mu pa tudi v Sloveniji ne bo treba stradati, gre sedaj k svojim sorodnikom, da mu pomagajo z denarnimi sredstvi, da zamore srečno prijadrti s svojo družino v obljubljeni deželo — Francijo.

To je ena slika. A žal da je ta slika enaka za preko 36.000 rudarjev v naši državi, ki so vsi enako prizadeti. Nezdrava stanovanja, težko jamsko delo, dostikrat v vročini 38 stopinj Celzija, tako da se revežu kar koža lupi iz telesa ali pa v vodi in blatu do kolen, v s slabimi plini napolnjenem ozračju in osem in še večurno dnevno delo. In kaj še vse to trpljenje, ako bi imel rudar pri tem človeku dostojno plačo, da bi po prestanih urah z veseljem užival sad svojega truda. Ampak tega veselja in sreče mu naši gg. državni očetje tudi ne privoščijo. Rudarji imajo danes le eno pravico v tej državi, samo pravico trpeti in stradati s svojimi družinami vred v dobro-

bit gotovih kapitalističnih parazitov, kateri se ne sramujejo razkošno živeti na račun od lakote jetičnih otrok rudarja in njegovih do kosti izmognanih mišic. Zakaj z zaslužkom od 30—40 Din dnevno z družino vred, ko stane 1 kg masti 40 Din, 1 kg moke pa bo skoro 7.50 Din, se ni mogoče preživljati, še manj pa oblačiti. To težko gospodarsko stanje pa ga žene naprej za zaslužkom. In tako imamo danes nekje zakon o zaščiti delavstva in o osemurnem delavniku, ki se pa dejanski nikjer ne upošteva. § 12 tega zakona pravi, da je vsako nedeljsko delo v industriji, spadajoče pod ta zakon, prepovedano. Če pa pogledamo danes po rudnikih v Sloveniji, osobito v revirjih Trboveljske premogokopne družbe, vidimo, da pri rudarjih ne obstoja več 48-urni, temveč 56-urni tednik, kajti skoro polovica rudarjev je zaposlenih in se prosijo za nadurno delo. Ako bo šlo to tako naprej, bodo naši rudarji kmalu na istem, kakor so rudarji zvepljenih rudnikov v Siciliji, ki gredo v pondeljek na delo in pridejo v nedeljo iz dela.

Sedaj pa nastane vprašanje, kdo je pravzaprav kriv tega neznesnega stanja? Marsikdo bo rekel, da kapitalisti. Če pa vzamemo to iz razrednega stališča, pa temu ni tako, zakaj namen in naloga kapitalističnega razreda vendar ni, ščititi delavske interese, ampak svoje. Da je potem stanje tako, mora biti krivo rudarsko delavstvo samo, zato, ker si ne upa pokonci dvigniti svoje glave iz nižnj nezavednosti, ter povedati svojim izkoriščevalcem pošteno in odločno v obraz: pravice in kruh hočemo za naše delo!

Tržič. Sekcija oblačilnih delavcev sklicuje za v nedeljo, dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v Delavskem domu javen shod s sledečim dnevnim redom: 1. Položaj delavstva; 2. Poročilo o kongresu ujedinjenja. Na shodu bo poročal s. Joža Golmajer iz Ljubljane. Vabimo vse delavstvo naše organizacije, da se tega shoda zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Razno.

Inozemci v domačih podjetjih. Inspekcija Dela opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo inozemske delavce in nameščence vseh kategorij, da so v smislu obstoječih predpisov dolžni vsako spremembo službenega razmerja najkasneje v roku treh dni po izstopu, oziroma premetitvi inozemca, prijaviti pristojni Inspekciji Dela. Prekršitev tega predpisa se bo, kakor tudi zaposlovanje inozemcev brez dovoljenja ministrstva socialne politike, odnosno tuk. Inspekcije Dela, najstrožje kaznovala. — Pripomnja se, da je Inspekcija Dela v zadnjem času kaznovala več podjetnikov z občutnimi globami do 2000 Din ter se interesirani službodajalci ponovno opozarjajo, da se glede zaposlovanja inozemcev točno drže predpisov, ker se bo v smislu § 123 zakona o zaščiti delavcev z dne 28. febr. 1922, Uradni list 311-74, vsaka prekršitev kaznovala z denarno globo do 3000 Din. Tozadevne predpise vsebuje »Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev« z dne 9. jul. t. l., Uradni list 215-71.

Izjava.

Podpisani sem žalil s. Antona Krajcerja, tajnika Osred. društva usnarjev v Mariboru, ker sem ga obdolžil goljufije. Ker je obdolžitev brez vsake podlage, mi je žal, da sem v razburjenosti izrekel besede, ki bi mu lahko škodovala na njegovem ugledu in časti ter se mu zahvaljujem, da mi je moje nepremišljene besede odpustil.

Maribor, 6. dec. 1924.

Andre Bubnar, usnarjski pom. delavec v Mariboru.

Delavski koledar 1925 je izšel!

Naročila in predplačila sprejema Strok. komis. za Slovenijo v Ljubljani, vsa osrednja društva, strokovno tajništvo v Mariboru in Celju. V koledarju je priobčenih precej članov, tako o socialni zakonodaji, o bolniškem zavarovanju, o § 1154 b, o pravilniku o pokojninskem zavarovanju itd. Je mnogo obširnejši od lanskega, a cena je ista.

V platno vezan izvod stane 14 Din.
V polplatno vezan stane 12 Din.

Zaupniki, bi bodo koledar razpečavali, dobe 10% popusta.

Listnica uprave.

Delavski koledar je izšel in ga bomo v prihodnjih dneh razposlali onim podružnicam, ki so ga naročile. Opozarjamo zlasti podružnice Saveza železničarjev, da je izšel za železničarje poseben Železničarski koledar z bogato vsebino in s posebno železničarsko prilogo.

Vsem podružnicam osrednjih društev, savezov in unij smo razposlali naročilne liste, katerih naj se zaupniki takoj poslužijo, ker bodo sicer ostali lahko brez koledarjev. Število naklade je letos radi industrijske krize in brezposelnosti zelo omejeno.

Protivojne znamke in razglednice naj zaupniki vsaj do 15. t. m. obračunajo, nerazprodane pa vrnejo Strokovni komisiji v Ljubljani.

Opomine smo razposlali za knjižico »Socialna zakonodaja v naši državi« vsem podružnicam, ki jih še niso obračunale. Stroške za prihodnje opomine bodo nosile podružnice!

Za Delavski koledar 1924 dolgujejo: Franc Weisbacher, Celje, 280 Din; Ludo Gajšek, Litija, 132 Din; Podr. SMRJ Tezno 656 Din; Podr. SMRJ Celje, 192 Din; Osred. dr. kemič. delavcev, Zidani most 484 Din; Simon Kramperger, Maribor, 156 D; Podr. Osred. dr. usnarjev, Šoštanj, 290 Din.

Za knjižico »Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji« dolgujejo: Osred. društvo kem. delavcev, Moste, 665 Din; Sav. metal. rad. Jugoslavije, Dobrava, 270 Din. Obračunajte, nerazprodano vrnite!

STZ.

Članom Soc. tiskovne zadruga! Člane Socialistične tiskovne zadruga r. z. z o. z. v Ljubljani pozivljamo, da do 31. decembra t. l. vrnejo na naslov: Socialistična tiskovna zadruga v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.-II., svoje deležne liste, da se jim vpišejo tekom leta 1924 vplačani broki na račun deleža.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Išče se spreten kovinostrugar

Ponudbe naj se pošljejo z zahtevo plače na HENRIK STOLZA sinovi, Novi sad.

ŽIKA!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. - Odločili se boste za Žiko, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Strokovna komisija za Slovenijo ima v zalogi sledeče brušure:

Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji.

Prvi zvezek knjižnice Strokovne komisije. Obsega 40 strani. Cena 5 Din.

Socialna zakonodaja v naši državi.

Drugi zvezek knjižnice Strokovne komisije. Obsega 64 strani. Cena 10 Din.

Strokovne organizacije GRSJ v Sloveniji.

Tretji zvezek knjižnice Strokovne komisije za Slovenijo. Obsega 24 strani in tri litografske tabele o članskem gibanju, o gibanju članskih prispevkov in o gibanju tedenskih zaslužkov. Cena 15 Din.

Radniški sindikalni pokret.

Izdal Glavni Radniški Savez Jugoslavije v Beogradu. Obsega 88 strani ter podaja celoten pregled o strokovnem gibanju v naši državi. Cena 15 Din.

Štatut in poslovni pravilnik GRSJ.

Izdal GRSJ v Beogradu. Obsega 24 strani. Cena 10 Din.

Brošure se naročajo pri **Strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II** nadalje pri **Okrožnem tajništvu v Mariboru, Ruška cesta 7** in **Okrožnem strokovnem tajništvu v Celju, Vodnikova ulica 3.**

Pupilarovaren in koristen denarni zavod celjskega mesta

Mestna hranilnica v Celju

v lastni palači pri kolodvoru

Vsi hranilnični posli se izvršujejo najkulantneje, hitro in točno. Ugodno obrestovanje. — Pojasnila in nasveti brezplačno.

Ustanovljeno leta 1864. Pod trajnim državnim nadzorstvom. Vrednost rezervnih zakladov znaša nad **Kron 25.000.000.**

Za hranilne vloge jamči mesto Celje z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Pomagajte steklarjem v Hrastniku. „Danes tebi, jutri meni!“ mora biti naše načelo! Kapitalisti so se danes spravili nad steklarje, jutri mislijo priti nad nas! Če zmagajo steklarji zmagamo z njimi mi! Zbirajte tedensko 5 Din in pošiljajte sprosti denar na Strokovno komisijo v Ljubljano.